

цього завдання потрібно використати сукупність формальних і неформальних методів, що включають організаційне моделювання, методи структуризації цілей, аналогій, експертно-логічні, нечітке моделювання.

І. Б. Іринчина, канд. екон. наук, доцент
кафедри міжнародного менеджменту

ІННОВАЦІЙНИЙ, ГУМАНІСТИЧНИЙ ТИП ОСВІТИ ЯК НОВА ЯКІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Глобальні динамічні зміни в суспільно-економічному розвитку зумовлюють стратегічні завдання і визначають головні напрямки оновлення і розвитку вищої освіти в Україні, підвищення її якості та приведення у відповідність до структури потреб ринку праці. Вища освіта робить значний внесок у формування економіки і розвиток громадянського демократичного суспільства. Сучасна політика відносить освіту до найважливіших джерел розвитку суспільства — позаяк приростом знань та освіченості забезпечуються від 40 до 70 % приросту національного доходу. Саме вища освіта забезпечує відтворення та розвиток інноваційного потенціалу економіки і демократизацію суспільства, формування сучасної національної еліти.

У сучасному світі Україна розглядає свій економічний розвиток у загальному контексті європейської інтеграції, що потребує підвищення рівня конкурентоспроможності національної вищої освіти Європейським стандартам якості навчання фахівців, висвітлених в нормативних постановах Болонської конвенції. Освітянам необхідно докласти максимум зусиль, щоб на наступній Конференції міністрів освіти країн — учасниць Болонського процесу у травні 2005 р. у м. Бергені (Норвегія) Україна долучилась до повноправних учасників Болонського процесу, що розширить інтеграційні можливості навчання для студентів та працевлаштування для випускників. Майбутній фахівець, здобувши вищу освіту інноваційного, гуманістичного типу, має бути психологічно підготовленим до постійного оновлення і поглиблення своїх знань протягом усього життя. Тому, модернізація змісту освіти в Україні відповідно до кредитно-модульної технології навчання, у контексті Болонської декларації набуває особливої актуальності й повинна базуватись на потребі випуску на ринок праці конкурентоспроможних фахівців за міжнародними, європейськими нормами й стандартами якості.

Поняття «якості вищої освіти» повинно стати визначальним у системі характеристик результативності системи вищої освіти України й означати перехід до інноваційного, гуманістичного типу освіти. В інноваційних вищих навчальних закладах слід нетрадиційно підходити до такого важливого елемента визначення якості освіти, як діагностування навчального процесу на рівні його компонентів: контрольно-регулюючого та оціночно-результативного. Упровадження модульного навчання в Україні здебільшого зводиться до модульного контролю, який є останньою ланкою в технології навчання. На нашу думку, основну увагу в модульній технології навчання потрібно зосередити на психолого-педагогічному забезпеченні організації засвоєння знань, з огляду на трансформаційні процеси в освіті держави.

Відомо, що кожен студент — неповторна індивідуальність, зі своїми природними задатками і здібностями, психологічними і фізичними можливостями, зрештою, зі своїм рівнем загальноосвітньої підготовки. Тому, одна й та сама сукупність знань матиме різні рівні адаптації, які забезпечуються диференціацією навчального матеріалу, залежно від інтелектуальних можливостей студентів. (Виникає необхідність визначення критичного рівня кількості знань, нижче за який втрачається відповідність сучасним стандартам вищої освіти.) В умовах жорсткої конкуренції, слід бути вже не реактивним, а проактивним фахівцем. Реактивний фахівець здатен ефективно реагувати на ситуацію, що склалася; проактивний — аналізує попередню інформацію й самостійно створює запланований результат. За таких умов, завданням викладача стає максимальна допомога студентам якісно засвоїти навчальний матеріал за мінімальний термін, відведений на аудиторні заняття. Розглянемо типову групу студентів, в якій приблизно 20—25 % — найкращі (група А), біля 50 % — «середні» (група В), та біля 25 % — невстигаючі (група С). Допомога низькопродуктивним студентам займає на сьогодні 60—80 % часу викладача, який ефективніше було б витратити на роботу з лідерами — з метою перетворення їх на студентів групи А+ — проактивних в майбутньому фахівців, яких потребує національне господарство України для повноцінного приведення в дію ринкових механізмів. Припустимо, що А-студенти засвоюють 100 % поданого матеріалу курсу, В-студенти — 70 %, С-студенти — 50 %. Якщо постійно концентрується увага на С — студентах, то ефективність роботи групи знижується на 50 % й для групи А викладач стає «нейтральним». Орієнтація на С-студентів дозволяє використовувати професійну майстерність викладача, його досвід накопичений рока-

ми й ефективно розтлумачувати матеріал курсу. Питання, що ставлять А-студенти, примушують мислити, виходячи за традиційні межі предмету, стимулюють розвиток й «зростання» професорсько-викладацького складу. Зрозуміло, простіше й приємніше допомагати С-студентам, проте сучасність вимагає проактивності й від викладачів. Орієнтація на рівень підготовки провідних студентів дозволить, на наш погляд, забезпечити розвиток позитивної культури у групі, сприяти поширенню проактивного сигналу всім студентам групи, що є актуальним, зокрема, з огляду на спрощення правил прийому абітурієнтів при зростанні вимог до якості освіти. Тому, рівень студентів групи А повинен стати критичним рівнем якості знань й мірилом ступеня засвоєння знань протягом навчального семестру. Необхідність активного, «переможного» засвоєння матеріалу дисципліни в аудиторії, в умовах здорової конкуренції, стимулюватиме, на наш погляд, збільшення ефективного часу самостійної роботи студентів групи В, С. В іншому випадку невстигаючі студенти усвідомлюватимуть потребу відстрочки часу отримання диплому або ж потребу підвищення якості підготовки задля успішного зарахування прослуханого курсу. Є доволі влучний народний вислів: «Дайте мені рибу — і я буду їсти цілий день; навчіть мене рибалити — я буду їсти все життя». Ця класична фраза має, на наш погляд, пряме відношення до кредитно-модульної технології навчання. Таким чином, метою інноваційного підходу до навчального процесу в Україні повинно стати формування гуманістичних взаємин між учасниками навчального процесу, перетворення студента із об'єкта в суб'єкт навчання.

Найважливішою умовою успішної реалізації інноваційного, гуманістичного типу освіти в Україні є організація навчально процесу на основі діалогового підходу, який ми розуміємо як сукупність методів, форм і засобів навчання й виховання, що сприяють усвідомленню студентами поліфонічності й багатогранності світу, відносності істин, своїх інтересів і цінностей та їх узгодженню з потребами, настановами інших. Особлива роль повинна надаватися творчій, пошуковій діяльності студентів. Дискусії, симпозиуми, розроблення проєктів, рольові ігри, тренінги тощо сприятимуть набуттю студентами досвіду розв'язання проблем, пов'язаних з особливостями взаємодії в полікультурному середовищі, формуватимуть культуру міжнародного, міжнародного спілкування, що є особливо актуальним за умов прискорення процесу інтеграції України в Європейський економічний простір.